

Ö N E M L İ Y A Y I N L A R

Granulometrische und morphometrische Messmethoden an Mineralkömetta, Steinen und sonstigen Stoffen.

Ferdinand Enke Yayınevi, Stuttgart, 1964, Yazan: Erhard Köster; 68 Tablo ve 109 Şekil ile beraber 336 Sayfa; Fiyatı: DM 63.—

İstatistiki metodların son senelere'eki büyük gelişmesine paralel olarak granulometrik ve morfometrik ölçü metodları gittikçe önem kazanmaktadır. Bu kitapta enternasyonal alanda tatbik edilen metodlar topluca verilmektedir. Bu çeşit metodların ilim ve teknikteki kullanılma imkânlarını ele alan kitap, granulometrik ve morfometrik metodların sebep ve gayelerinden bahseden bir girişten sonra altı kısma bölünmüştür.

Birinci bölümde tabii karışımların klasiifikasyonu, sınıflandırılması, ve toprak tiplerine göre ayrılması incelenmiştir.

İkinci bölüm granolometrik inceleme metod'arma ayrılmış olup, makroskopik ve mikraskopik ölçüleri ihtiva etmektedir. Elek analizi, özgül ağırlık vasıtasıyla ve radyometrik dane iriliği tayini, sedimentasyon işlemleri, manyetik ve elektrostatik sınıflandırma geniş bir şekilde bu bölümde ele alınmıştır.

Morfometrik metodlara ayrılan üçüncü bölümde mineral parçalarının, kayaçların şekilleri ve kıvrımları (Rundung) üzerine incelemeler işlenmiştir.

Dördüncü bölüm numune alma ve alınacak numunenin miktarı konularını kapsamakta ve muhtelif tip ve yapıdaki numunelerin nasıl alınacağı, inceleme için nasıl muhafaza edilip, hazırlanacağı belirtilmektedir. Çok kısa olan beşinci kısımda sediment ve toprakların ölçüden önceki hazırlanması üzerinde durulmuştur.

Analiz neticelerinin alınması altıncı kısımda incelenmiş ve neticelerin tablo, diyagram veya grafik olarak başka ne şekilde gösterileceği açıklanmıştır.

Kitap 2 sayfalık sonradan bir ilave ile beraber yazar adlarına göre alfabetik olarak sıralanmış tam 34 sayfalık bir literatür fihristi ihtiva etmesi dolayısıyla, bu konuyla ilgilenenlere muhakkak ki çok faydalı olacak niteliktedir. Bu meyanda metin içerisinde ayrıca referans verilmiş olmasının okuyucuya

sağlayacağı kolaylık ve yardım, eğer referanslar ayrıca numaralanmış olsalardı, çok daha büyük olabilirdi.

Alfabetik isim fihristi ve içindekiler fihristi ile son bulan kitap, bu konuyla uğraşanları ilgilendirecek kalitededir.

Geophysikalische Messverfahren in Bohrungen;

Yazan: R. Meinhold, Geophysikalische Monographien Bd. 4, Akademische Verlagsgesellschaft Geest and Porting K.G., Leipzig, 1965, 125 şekil, 13 tablo, ile beraber 237 sayfa; Fiyatı: DM. 55.—

Kitap, kuyularda tatbik olunan jeofizik ölçü metodlarının prensiplerini ve tefsir metodlarını en son şekilleri ile takdim etmektedir.

Well logg metodlarının önce kısaca bir tarihçesini verdikten sonra kitap, metodların gaye ve problemlerinden bahsetmektedir. Petrofizik prensiplerin ve sondaj ameliyesinin tesirlerinin kısaca müzakeresi ile ölçme metodlarının takdimine geçmektedir.

Ölçme metodlarından. klasik metodlara nazaran daha yeni metodlar olan, Laterolog, Induction log, Microlog ve Microlaterolog metodlarına daha geniş yer vermektedir.

Radyo aktivite ölçen metodlarla ilgili bölümde, tabii gamma rey ölçülerinden neutron bombardımanı ile elde edilen gamma radyasyonunun ölçülmesinden, yoğunluk tayini için yapılan gamma absorpsiyonundan ve gamma spektroskopisinden bahsetmektedir. Aynı bölümde ayrıca nükleer—magnetic ve neutron empuls metodlarından da bahsedilmektedir.

Diğer metodlar arasında sonik loğlar, hız tayini, amplitüt ve atenüasyon tayini vasıtası olarak müzakere edilmiştir. Ayrıca magnetik ölçüler, kuyu çapının ölçülmesi, kuyudaki sapmaların ölçülmesi, tabakaların eğimlerinin ölçülmesi, kuyuda hararet değişmelerinin ölçülmesi metodları kısaca izah edilmiştir.

Kitabın son bölümü muhtelif kuyu log metodlarının müştereken kullanılmalrı ve böylece değerlendirilmeleri hususunu ele almıştır. Böylece özel problemlerin halli için bir yol gösterir vasıta durumundadır.

Kitabın her bölümü prensip, teknik prosidür ve tefsir bakımından iyi tasnif edilmiştir. Bu bakımdan jeolog ve jeofizikçiler için faydalı zir kitap olarak tavsiye olunabilir. (G.P., V. XIV, No: 2, 1966)

Probability Tables for Locating Elliptical Underground Masses With a Rectangular Grid;

Yazan: I.D. Savinskii, Consultants Bureau Enterprises inc., New—york, 1965. Fiat: \$ 15.

Herhangibir jeofizik araştırmada en önerili hususlardan bir tanesinde etüdün en ekonomik ve en verimli bir şekilde yapılabilmesini planlamaktır. Bu husus yapılacak jeofizik ölçülerin hangi aralıklarla alınması hususu ile yakından alakalıdır.

Savinskii'nin bu kitabında vermiş olduğu tablolar ve monogramlar bir çok jeofizik problemler için ölçü noktaları arasındaki aralıkları tayinde jeofizikçiye yardımcı olmaktadır.

Tablolar ve monogramlar, kitabın başlığından da anlaşılacağı gibi eliptik zuhurların tesbit edilebilme imkânlarına göre hazırlanmış bulunmaktadır. Kitabın kapsamına giren ve elips olarak tanımlanan zuhurların sayısı bir hayli geniştir. Muhtelif zuhurlar elipsin küçük ve büyük eksen oranlarının 0.1 den 1.0'a kadar değişmesi ile tanımlanmıştır.

Satıhta alınan ölçülerle yer altındaki eliptik bir zuhurun tesbit edilebilme imkânlarının tayininde, bu zuhurun ufki büyüklükleri yani yayıhını hakkında bir malûmatın mevcut olması icap edecektir. Kitapta, bu büyüklükler zuhurların ekonomik ve pratik yönleri göz önünde bulundurularak tayin edilmişlerdir.

Tablolarda muhtelif büyüklükteki zuhurların herhangi bir paralel profil sistemi ve belli profil ve rasat noktaları aralıkları ile tesbit edilebilme ihtimalleri verilmiştir. Ayrıca ayrı tablolarda jeolojik uzanımları azami 30° lik bir hata ile bilinen ve buna göre tayin edilen profil sistemleri ile muhtelif büyüklükteki eliptik zuhurların tesbiti ihtimalleri sunulmuştur.

Monogramlar tablolardan istifade edilecek hazırlanmış olup, eliptik zuhurların istenilen ihtimal dahilinde tesbiti için en uygun profil ve rasat noktası sisteminin seçiminde kullanılabilmektedir.

Kitap, tatbiki jeofizik alanında çalışmalar yapan her jefizikçinin ve hatta firmala-

rın kütüphanelerinde bulunması icap edecek nitelikte bir jeofizik elkitabıdır. (G.P., V. XIV, No: 2, 1966)

Schwerkraftverfahren In der Angewandten Geophysik

Yazan: K. Jung, Akademische Verlagsgesellschaft Geest and Portig KG., Leipzig, 1961, 348 sayfa, Fiat: DM. 48.—

Kitap, "Geophysical Monographs" serisinin ikincisini teşkil etmektedir. Gravite prospeksiyon metodunu teferruatı ile incelemektedir.

Kitabın içindekiler kolayca anlaşılabilir şekilde düzenlenmiştir. İlk bölüm dünyanın gravite alanına ve dünya üzerindeki yayılımına tahsis edilmiştir. İkinci bölüm gravite değişmelerinin ölçülmesi ve bu ölçmelerde kullanılan hassas gravite aletlerinin prensip ve teorilerine tahsis edilmiştir. Aynı bölümün bir kısmı, en önemli ve en çok kullanılan dört adet gravimetrenin tarifini vermektedir. Aynı bölümde gravite ölçülerinin planlanmasına, gravite aletinin kalibrasyonuna ve arazi çalışmalarında dikkat edilecek hususlarada yer verilmiştir.

Üçüncü bölüm gravite tashihlerine tahsis edilmiş olup tashihler en kolay anlaşılır bir şekilde izah olunmuştur.

Kitabın özel bir bölümü gravite anomalilerinin tefsire hazırlanması konusunu ele almıştır. Bu bölümde rejvonal—résiduel anomalilerin ayrılması, ikinci türev haritalarının hazırlanması izah edilmiştir.

"Die Wirkung gegebener Massen auf das Schwerefeld" başlığı altında takdim edilen kitabın diğer bir bölümü kitabın pratik tavsiyeler kısmını teşkil etmektedir. Bu bölümde iki ve üç boyutlu zuhurların gravite anomalilerinin analitik olarak ve kompütör ile hesaplanmalarından bahsedilmektedir.

Kitabın en uzun ve en son bölümü gravite anomalilerinin tefsirine tahsis edilmiştir. Bu bölümde, anomaliyi veren zuhurun pozisyonunun ve büyüklüğünün doğrudan doğruya tayin edilmesi metodlarının tümü izah edilmektedir.

Kitabın 1/6 sim teşkil eden geniş bir lahika kısmında konuyu enine boyuna anlayabilmek için lüzumlu matematik işlemler takdim edilmiştir.

Kitap, tatbiki gravite metodu ile ilgili olarak yazılmış kitapların en teferruatlısı ve en mükemmeli olmakla tatbiki jeofizikle meşgul olan jeofizikçilere hararetle tavsiye olunabilir. (G.P., V. XIV, No: 2, 1966)